

Natura 2000 Fenntartási Terv

*HUON20009 Ostffyasszonyfa-csöngői legelő
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület*

Óriszentpéter, 2014.01.31.

”Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

Órségi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Ökoforestino Kft.
Kerekerdő Alapítvány

Felelős tervező

Dr. Szentirmai István

Vezető szakértők

Dr. Szentirmai István (biológus)
Kovács-Mesterházy Zoltán (agrármérnök)

Közreműködő szakértők

Gruber Ágnes (zoológus)
Szépligeti Mátyás (botanikus)
Tóth Ádám (zoológus, térinformatikus)
Zalai Béla (zoológus)
Havas Márta (erdőmérnök)
Prof. Dr. Bartha Dénes (erdőmérnök, intézetigazgató egyetemi tanár)
Schmidt Dávid (agrármérnök)
Korda Márton (természetvédelmi mérnök)
Dr. Mesterházy Attila (vadgazda mérnök)
Gyöngyössy Péter (erdőmérnök)

TARTALOMJEGYZÉK

I. NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV	4
1. A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI	5
1.1. NÉV	5
1.2. AZONOSÍTÓ KÓD	5
1.3. KITERJEDÉS	5
1.4. A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FAJOK ÉS/VAGY ÉLŐHELYEK	5
1.4.1. A terület jelölő élőhelyei	5
1.4.2. A terület jelölő fajai	5
1.5. ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	5
1.6. EGYÉB VÉDETTSÉGI KATEGÓRIÁK	6
1.7. TERVEZÉSI ÉS EGYÉB ELŐÍRÁSOK	6
2. VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK	7
3. KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	10
3.1. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉS, A TERÜLET RENDELTETÉSE.....	10
3.2. KEZELÉSI JAVASLATOK	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	10
3.2.1.1. Mezőgazdálkodás	12
3.2.1.2. Erdőgazdálkodás.....	17
3.2.1.3. Vadgazdálkodás:	20
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	20
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4. Kutatás, monitorozás	22
3.2.5. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)	24
3.2.5.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe	24
3.2.5.2. A tervezési terület kezelési egységei 1.....	25
3.2.5.3. A tervezési terület kezelési egységei 2.....	26
3.2.5.4. A tervezési terület kezelési egységei 3.....	27
3.2.6. A tervezési terület földrészeleit érintő kezelési egységek	28
3.2.7. A tervezési terület erdőrészeleit érintő kezelési egységek	30
3.3. A KEZELÉSI JAVASLATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES ESZKÖZEI A JOGSZABÁLYOK ÉS A TULAJDONVISZONYOK FÜGGVÉNYÉBEN.....	31
3.3.1. Agrártámogatások	31
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer.....	31
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	32
3.3.2. Pályázati források	33
3.3.3. Egyéb	33
3.4. A TERV EGYEZTETÉSI FOLYAMATÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA	34
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	37
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	38
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	38

”Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Ostffyasszonyfa-csöngői legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUON20009
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	181,33 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. A terület jelölő élőhelyei

- *91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők
- *6250 Síksági pannon löszgyepek
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek

1.4.2. A terület jelölő fajai

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Vas megye:

- Csöngé
- Ostffyasszonyfa

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület nem tartozik sem országos, sem helyi jelentőségű védett természeti területhez és nem képezi részét nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó területnek sem. A tervezési terület 180,12 ha kiterjedésben az Országos Ökológiai Hálózat magterületéhez, 1,17 ha kiterjedésben az ökológiai folyosóhoz tartozik.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Településrendezési eszközök

- Ostffyasszonyfa Község Önkormányzata Képviselőtestületének 10/2011. (X. 13.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Csöngye község nem rendelkezik érvényes településrendezési tervvel.

Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Kemenesi Cser Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve - ügy száma: 7209/2011. Érvényes: 2013. január. 1. - 2022. december 31.

Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Kemenesaljai Nimród VT. vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (27.4/11-4/2007.) Érvényesség: 2016-ig.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

- A Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása, Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-3 Rába, közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2010. április

2. Veszélyeztető tényezők

1. táblázat: a tervezési területen ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett összes terület nagysága (%)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.01	gazdálkodás intenzívebbé válása	M	15	<1	A Natura 2000 területen belüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos *6250 Síksági pannon löszgyep élőhely állományai gyomosodnak, degradálódnak.
				10	A Natura 2000 területen belüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek állományai gyomosodnak, degradálódnak.
				7	A Natura 2000 területen belüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos *91E0 Enyves éger és magas kőrís alkotta ligeterdők állományai gyomosodnak, degradálódnak.
				40	Az intenzív gazdálkodás a táplálékbázis csökkentésén keresztül veszélyezteti a molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>) állományát.
A04.03	pásztorokodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	5	1	A legeltetés elmaradása a *6250 Síksági pannon löszgyep állományának beszűküléséhez, illetve eltűnéséhez vezet.
				10	A legeltetés elmaradása a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek állományának beszűküléséhez, illetve eltűnéséhez vezet.
A04.01.01	intenzív szarvasmarha legeltetés	M	2	2	A túllegeltetés a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek degradálódásához, gyomosodásához vezet.
A04.02.01	alullegetetés szarvasmarhával	H	4	<1	Az alullegetetés a 6250 Síksági pannon löszgyep élőhely átalakulásához, degradálódásához vezet.
				7	Az alullegetetés a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely átalakulásához, degradálódásához vezet.
A11	egyéb agrár tevékenység	L	2	2	A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely esetében többféle tapasztalható, hogy rajta depóniákat alakítanak ki. Ezek a szomszédos szántókról lekerülő szalmabálák, a lekaszált gyepekről lekerülő szénabálák, vagy trágyakupacok. Ezek a közvetlenül érintett területen a gyepek megsemmisülését, környékükön gyomosodását eredményezik.
B01.02	fásítás idegenhonos fafajokkal	L	3	5	A területen található néhány kisebb kiterjedésű akác (fasor, illetve erdősáv) terjedésével a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhelyet veszélyezteti.

				1	A területen található néhány kisebb kiterjedésű akácos (fasor, illetve erdősáv) terjedésével a *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők élőhely kiszáradt foltjait veszélyezteti.
B02.01.02	erdő felújítás idegenhonos fajokkal	M	10	10	Az üzemtervezett erdők döntő többsége nemesnyár ültetvény, melyek a *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők, illetve más potenciálisan jelölő élőhely potenciális termőhelyét foglalja el.
E03.01	háztartási hulladék	L	1	<1	A területen jelentős az illegális hulladéklerakás, érinti a *6250 Síksági pannon löszgyep élőhelyet.
				<1	A területen jelentős az illegális hulladéklerakás, mely érinti a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhelyet.
E03.03	inert hulladék	L	1	<1	A területen jelentős az illegális hulladéklerakás, érinti a 6250* Síksági pannon löszgyep élőhelyet.
				<1	A területen jelentős az illegális hulladéklerakás, mely érinti a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhelyet.
I01	idegenhonos, inváziós fajok jelenléte	H	10	17	A telepített akácosok és akác fasorok inváziós góccokként vannak jelen a területen, melyek a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely állományait veszélyeztetik. Ugyanezen az élőhelyen a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) is komoly veszélyforrást jelent.
				3	A telepített akácosok és akác fasorok inváziós góccokként vannak jelen a területen, melyek a *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők élőhely kiszáradt foltjait veszélyeztetik.
J02.05	hidrológiai viszonyok módosítása, általános	H	10	7	A korábbi vízrendezések miatt a talajvízszint mélyebbre süllyedt és ennek következtében területen a 91E0* Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők élőhelyek kiszáradtak, látványosan pusztulnak, természetes úton nem újulnak.
				24	A korábbi vízrendezések miatt a talajvízszint mélyebbre süllyedt és ennek következtében területen a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely leromlása is várható.
				<1	A holtágak kiszáradásával szinte teljes egészében megszűnt a vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) élőhelye.
K02.01	fajösszetétel változása, szukcesszió	M	5	10	Az alullegetetés hatására a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely legelőként hasznosított állományai erősen cserjésednek, melynek eredményeként az élőhely visszaszorul, illetve a cserjés záródásával meg is semmisül.

				<1	Az alullegettetés hatására a *6250 Síksági pannon löszgyep élőhely legelőként hasznosított állományai erősen cserjésednek, melynek eredményeként az élőhely visszaszorul, illetve a cserjés záródásával meg is semmisül.
K04.05	növényevők általi károkozás	M	7	7	A jelentős vadlétszám a területen a *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők élőhely természetes felújulását akadályozza, illetve a gypszint teljes degradációját eredményezi.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenése	H	10	24	A klímaváltozás a víz által befolyásolt élőhelyek kiszáradásához, degradálódásához vezetett. A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhely degradálódásnak indult.
				7	A klímaváltozás a víz által befolyásolt élőhelyek kiszáradásához, degradálódásához vezetett. A *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők élőhely jelentős mértékben átalakult, leromlott.
				<1	A holtágak kiszáradásával szinte teljes egészében megszűnt a vöröshasú unka élőhelye.

2. táblázat: a tervezési területen kívülről érkező veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett összes terület nagysága (%)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.01	gazdálkodás intenzívebbé válása	M	6	<1	A Natura 2000 területen kívüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos *6250 Síksági pannon löszgyep élőhely állományai gyomosodnak, degradálódnak.
				10	A Natura 2000 területen kívüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek állományai gyomosodnak, degradálódnak.
				7	A Natura 2000 területen kívüli szántókon zajló intenzív művelés hatására a szántókkal határos *91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők állományai gyomosodnak, degradálódnak.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A területen az egyik legfőbb célkitűzés a jelenleg is jó természetességű üde kaszálórétek és legelők fenntartása, valamint becserjésedett változataik helyreállításának és újbóli használatba vételének ösztönzése. A másik fő célkitűzés a holtmedrek vízpótlásával az égeresek rehabilitációja, illetve a területről eltűnt vöröshasú unka (*Bombina bombina*) élőhelyének helyreállítása. Emellett kívánatos volna a területen túlzottan nagy arányban található szántók egy részének gyepesítése vagy erdősítése, valamint az arra alkalmas legelőkön a korábban kipusztult ürge (*Spermophilus citellus*) visszatelepítése.

3.2. Kezelési javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A terület jelölő élőhelyeinek többsége évszázados gazdálkodás eredményeként alakult ki, így ezeken továbbra is a mezőgazdaság az egyetlen elfogadható hasznosítási forma. Bár sem a településrendezési terv, sem a megyei fejlesztési koncepció nem tartalmaz a területre vonatkozó fejlesztési elképzeléseket, fontos leszögezni, hogy a terület jelölő élőhelyein szélerőmű park, vagy bármilyen ipari fejlesztés káros hatással lenne a terület természetvédelmi helyzetére. Sem a terület beépítése, sem vonalas létesítmények rajta történő átvezetése nem kívánatos, mivel ezek a közvetlen élőhelymegsemmisülés mellett hosszabb távon zavaró tényezőként lépnek fel. A területet K-NY-i irányban egy stabilizált földút szeli ketté, aminek burkolattal történő ellátása és a forgalom megnövekedése növelné a terület környezeti terhelését. Több gyepen található különböző depóniák, illetve illegális szemétkerakó helyek. Ezeket feltétlenül fel kell számolni és ellenőrizni kell, hogy a szemétkerakás megszűnjön.

Fontos fejlesztés lenne a Natura 2000 területet bemutató infrastruktúra létrehozása, hogy a látogatók tisztában legyen a terület státuszával és természeti értékeikkel. Ezt egyrészt tájékoztató táblák kihelyezésével lehetne elérni a területre bevezető forgalmasabb közutak és turistautak mentén. Másrészt a területet bemutató szóróanyagokkal, amelyeket helyi Tourinform Irodákban és önkormányzatoknál lehetne elérhetővé tenni.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelő kezelési egységeinek lehatárolása a 2013-ban aktualizált, ÁNÉR alapú élőhelytérkép alapján történt (2. táblázat). Ennek során az azonos kezelést igénylő élőhelyfoltokat összevontuk, illetve az élőhelyfolton belül különböző kezelést igénylőket leválasztottuk. Arra törekedtünk, hogy az előírások megfelelő mértékben specifikusak lehessenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket külön kezeltük. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul felaprózva. A kezelési előírásokat a kezelési egységeken előforduló jelölő értékek élőhelyigényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi állapotának függvényében határoztuk meg.

A területen a gyepet öt kezelési egységbe osztottuk az állapotuk és a szükséges kezelés szerint. A jelenleg is jó állapotban lévő kaszálórétek és legelők fenntartásához a jelenleg is folytatott kezelés megfelelő. A kaszálórétek továbbfejleszthetők lennének a kaszálás

gyakorosságának növelésével és ezen keresztül az aranyvessző (*Solidago sp.*) visszaszorításával. A legelőkön pedig a megfelelő legelési sűrűség beállításával elkerülhető lenne egyes részek alul-, mások túllegeltetése. A gyepek területe jelentősen növelhető lenne a szántók egy részének gyepesítésével, elsősorban a korábban felszántott gyepek visszaalakításával. A gyepek egy része a kezelés hiányában különböző mértékben cserjésedő gyeppé, illetve zárt cserjéssé alakult. Ezeken a kezelés célja az eredeti állapot visszaalakítása és a gyeptársulás regenerációja. A gyepek egy kisebb része jellegtelen gyomos gyepek, amelyek különböző depóniákat tartalmaznak és sokszor az aranyvessző homogén állományai alkotják őket. Itt a depóniák megszüntetésére és az özöngyomok visszaszorítására van szükség.

Az intenzíven művelt szántók közel a felét foglalják el a területnek. Ezek egy része ráadásul korábbi legelők felszántásával keletkezett. A szántók negatív hatásának mérséklése miatt extenzívebb művelésre van szükség, illetve a jelölő élőhelyekkel határos részeiken kívánatos lenne a gyepesítése, esetleg erdősítése.

A korábban vizes élőhelyekként működő holtmedrek nagyrészt üde cserjések alakultak. Ezek az élőhelyek a holtmedrek magassósosaival együtt képezik a terület vizes élőhelyrekonstrukciójának alapját. A holtmedrek vízpótlásával rekonstruálni lehetne a vöröshasú unka élőhelyeit és megállítani az égerligetek további degradálódását.

Az erdei élőhelyeket három kezelési egységbe soroltuk az állapotuk és a szükséges kezelés alapján. A ligeterdők az égerligeteken kívül az összes puhafás és keményfás ligeterdőt tartalmazzák. Itt a legjelentősebb probléma a szárazodás következtében végbemenő degradálódás, cserjéssé alakulás. A megoldás a terület vízháztartásának javítása, illetve az erdőállományok szárazabb élőhelyekhez alkalmazkodott típusokra való lecserélése lehet. Az erdők jelentős részét képezik az idegenhonos akácok és nemesnyárasok. Mindkét kezelési egység esetében a honos állományokká történő átalakítás lenne a cél.

A kezelési egységekre vonatkozó előírásokat hármassal bontásban adjuk meg. Elsőként minden művelési ágra egységes kezelési előírásokat fogalmazunk meg, amelyek minden kezelési egységre érvényesek. Ezen belül a jogszabályban meghatározott előírások kötelezően betartandóak, a többi pedig önkéntesen vállalható. Ezt követik a speciális kezelési előírások, amelyek kezelési egységenként tartalmazzák az egységes előírásokon kívül szükséges előírásokat. Egy adott mezőgazdasági műveletre több, egymástól eltérő mértékű korlátozás vonatkozhat. Javaslatunk szerint ezek közül a terület használójának van lehetősége választani, a várható bevételkiesés és a megkapható támogatás mértékének figyelembe vételével. A nagyobb mértékű korlátozásért természetesen magasabb támogatás jár.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján (5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé.

2. táblázat: kezelési egységek összefoglaló táblázata:

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett Á-NÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek
KE-1	legelők	D34	6510
KE-2	kaszálórétek	E1, D34, E1xD34, H5a	6510, *6250
KE-3	cserjésedő gyepek	P2axOB, P2axODxOB, D34xP2b	
KE-4	jellegtelen gyomos gyepek	OB, OD	
KE-5	zárt cserjések	P2b, P2axS1	
KE-6	szántók	T1, T10, T2	
KE-7	holtmedrek magassásosai	B5xB2xP2a, ODxP2a, B5, ODxB5, B5xOD	
KE-8	holtmedrek üde cserjései	P2b, P2axJ5, P2axOD, P2bxOD, P2axRD	
KE-9	ligeterdők	RBxP2a, B5xRC, RB, RA, RAxS1, RAxP2b, RCxRB, RAxOD, RCxRBxP2a, RBxOD, RBxRC, J5	*91E0
KE-10	akácosok	S1	
KE-11	nemesnyárasok	S2, RDxP2b	

3.2.1.1. Mezőgazdálkodás

Gyepek

Általános kezelési javaslatok

A gyepek jelenleg is jó állapotban lévő részén a kaszálás és a legeltetés folytatását javasoljuk. A kaszálókon az aranyvessző visszaszorításának érdekében az évi egyszeri helyett több helyen kívánatos lenne a kétszeri kaszálás. A legelők egy részén a legeltetési sűrűség csökkentését, míg más helyeken a növelését javasoljuk. A gyepek területének növelését javasoljuk a becserjésedett változataik rehabilitációjával, illetve szántók gyepesítésével. A degradált, özöngyomokkal fertőzött gyepeken intenzív kezeléssel kell a gyomokat visszaszorítani és a gyp állapotát javítani.

Egységes kezelési előírások

Érintett kezelési egységek: KE-1, KE-2, KE-3, KE-4, KE-5

Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-veleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY116	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Speciális kezelési előírások

Kezelés egység: legelők KE-1

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- D34 Mocsárrétek

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek:

- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott füavár eltávolítását.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY43	Legeltetési sűrűség 0,6-0,1 ÁE/ha.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.

Kezelés egység: kaszálórétek KE-2

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- E1 Franciaperjés rétek
- D34 Mocsárrétek
- E1xD34 Franciaperjés rétek x Mocsárrétek
- H5a Kötött talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek:

- *6250 Síksági pannon löszgyepek
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavart eltávolítását.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY81	A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY89	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY100	A kaszátlan terület legalább 50%-át a tábla belsejében kell biztosítani.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

Kezelés egység: cserjésedő gyepok KE-3

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- P2axOB Üde cserjések x Jellegtelen üde gyepok és magaskórósok
- P2axODxOB Üde cserjések x Lágyszárú özönfajok állományai x Jellegtelen üde gyepok és magaskórósok
- D34xP2b Mocsárrétek x Galagonyás-kökényes-borókás cserjések

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY118	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

Kezelés egység: jellegtelen gyomos gyepok KE-4

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- OB Jellegtelen üde gyepok és magaskórósok
- OD Lágyszárú özönfajok állományai

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

Kezelés egység: zárt cserjések KE-5

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
- P2axS1 Üde cserjések x Ültetett akácok

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY118	Előhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

Szántók

Általános kezelési javaslatok

A szántók közel 50%-os arányban vannak jelen a területen, így negatív hatással vannak a jelölő élőhelyekre. Negatív hatásuk mérséklésére javasolt extenzívebb művelés bevezetése és a vegyszermentes táblaszegélyek kialakítása. A gyepek és erdők területének növeléséhez javasoljuk a szántók egy részének gyepesítését vagy erdősítését. Erdősítés esetén célállományaként termőhelytől függően cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, keményfa ligetet javasolt alkalmazni.

Speciális kezelési előírások

Kezelési egység: szántók KE-6

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- T1 Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
- T10 Fiala parlag és ugar
- T2 Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeknek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédőszer alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ56	Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.

Vizes élőhelyek

Általános kezelési javaslatok

A holtágmaradványokban található gyomos magassásosokban és üde cserjésekben az inváziós fajok visszaszorítására kell törekedni. Javasolt ezen élőhelyek vízpótlással történő rehabilitációja és így a vöröshasú unka élőhelyének növelése.

Egységes kezelési előírások

Érintett kezelési egységek: KE-7, KE-8

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

Speciális kezelési előírások

Kezelési egység: holtmedrek magassásosai KE-7

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- B5xB2xP2a Nem zombékoló magassásrétek x Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet x Üde cserjések
- ODxP2a Lágyszárú özönfajok állományai x Üde cserjések
- B5 Nem zombékoló magassásrétek
- ODxB5 Lágyszárú özönfajok állományai x Nem zombékoló magassásrétek
- B5xOD Nem zombékoló magassásrétek x Lágyszárú özönfajok állományai

Önkéntesen vállalható előírások:

GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY118	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet).

Kezelési egység: holtmedrek üde cserjései KE-8

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
- P2axJ5 Üde cserjések x Égerligetek
- P2axOD Üde cserjések x Lágyszárú özönfajok állományai
- P2bxOD Galagonyás-kökényes-borókás cserjések x Lágyszárú özönfajok állományai
- P2axRD Üde cserjések x Tájidegen fafajokkal elegyes jellegű erdők és ültetvények

Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY118	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet).
+	Cserjeirtott területen az első három évben évi két alkalommal szárazúrást kell végezni.

3.2.1.2. Erdőgazdálkodás

Általános kezelési javaslatok

A területen található ligeterdőket, így a jelölő élőhelynek számító égerligeteket is a szárazodás és az idegenhonos fafajok terjedése következtében végbemenő degradálódás jellemzi. Ezen problémák mérséklésére javasolt a terület vízháztartásának javítása, illetve az inváziós fafajok eltávolítása. Az erdők fennmaradó része idegenhonos nemesnyár (*Populus x tremula*) és akác (*Robinia pseudoacacia*) ültetvény, amelyek esetében javasoljuk a teljes szerkezetátalakítást és honos fafajokkal való felújítását.

Egységes kezelési előírások

Érintett kezelési egységek: KE-9, KE-10, KE-11

Kötelezően betartandó előírások:

Minden erdőtervezett erdőben kötelezően betartandóak a Kemenesi Cser Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve (ügy száma: 7209/2011. érvényes 2020-ig) alapján a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által kiadott erdőterv határozat.

Előírás-javaslatok

Kód	Kezelés leírása
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E20	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegendő faanyag alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E58	Az erdősitések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegendő faanyag biztosítására kell törekedni.
E59	Mesterséges erdősités során legalább 3 tájidegen fafaj szálszerű vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyep) hasznosítandók.
E68	Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

E69	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) kell megakadályozni.
E70	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni:
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni.
	• Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus.
	• Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	• Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában.
E71	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
	Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E75	A tűzpásztacon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

Speciális kezelési előírások

Kezelési egység: ligeterdők KE-9

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- RBxP2a Puhafás pionír és jellegtelen erdők x Üde cserjések
- B5xRC Nem zsombékoló magassárrétek x Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
- RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők
- RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RAxS1 Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok x Ültetett akácok
- RAxP2b Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok x Galagonyás-kökényesborókás cserjések
- RCxRB Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők x Puhafás pionír és jellegtelen erdők
- RAxOD Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok x Lágyszárú özönfajok állományai
- RCxRBxP2a Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők x Puhafás pionír és jellegtelen erdők x Üde cserjések
- RBxOD Puhafás pionír és jellegtelen erdők x Lágyszárú özönfajok állományai
- RBxRC Puhafás pionír és jellegtelen erdők x Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
- J5 Égerligetek

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek:

- *91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Előírás-javaslatok

Kód	Kezelés leírása
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E51	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.

Kezelési egység: akácosok KE-10

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- S1 Ültetett akácosok

Előírás-javaslatok

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E50	A vágásterületen történő égetés tilos.
E63	Tájidegen fafajokból álló erdőszítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaaként sem alkalmazható.
	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

Kezelési egység: nemesnyárasok KE-11

Érintett Á-NÉR élőhelyek:

- S2 Nemesnyárasok
- RDxP2b Tájidegen fafajokkal elegyes jellegű erdők és ültetvények x Galagonyás-kökényes-borókás cserjések

Előírás-javaslatok

Kód	Kezelés leírása
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolításai.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E51	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusokkal történhet.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazható.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban célállományként és elegyfaaként sem alkalmazható.
	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

3.2.1.3. Vadgazdálkodás:

Általános kezelési javaslatok

A túltartott nagyvadállomány, kiemelten a gímszarvas (*Cervus elaphus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*) elsősorban az erdei élőhelyekre jelent veszélyt. A ligeterdők természetes felújításához elengedhetetlen a vadállomány létszámának csökkentése, legalább a jelenlegi felére. Szintén a vadállomány létszámának jelentős csökkentése szükséges ahhoz, hogy az idegenhonos és nem tájhonos erdőállományokat honos állományokká lehessen alakítani. Mindezen célok megvalósításához és a vadgazdálkodási tervek kellő megalapozásához elengedhetetlen a megfelelő tudományos módszerekkel való vadállománybecslés elvégzése.

Egységes kezelési előírások

Kód	Kezelés leírása
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Gyeprekonstrukció

Háttér és célkitűzések

Az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelőn 12 ha-t borítanak különböző mértékben cserjésedett gyepek. A cserjék eltávolításával és a kialakított gyepterület kaszálásával/legeltetésével a jelölő mocsárrétek területe növelhető lenne. Ez ahhoz is hozzájárulhatna, hogy egyes legelők túllegeltetése mérséklődjön, hiszen növekedne az összes legeltethető terület. A területen korábban sokkal nagyobb kiterjedésben voltak legelők, amelyek közül sokat felszántottak. A rekonstrukció célja volna az is, hogy a jelenlegi szántók egy részét gyepké alakítsa.

Érintett élőhelyek

Mocsárrétek és üde kaszálórétek (KE-3) 40 ha

Alkalmazott módszerek

A cserjésedett gyepek helyreállítása a során a cserjék kézi erővel történő kivágása, majd a területen történő aprítékolása és elszállítása. A cserjék eltávolítását követően három éven

keresztül a csonkok és sarjak eltávolítása évi két alkalommal történő szárazúzással, a keletkező apríték eltávolítása. Folyamatos és intenzív legeltetés vagy kaszálás. A szántók gyepesítése során első lépésben lucernával történő bevetés, majd rendszeres kaszálás során spontán gyepesedés. Mivel a rekonstruálandó területek magánkézben vannak, így azokat a projektet megelőzően, vagy annak keretében az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságnak meg kell vásárolnia.

Részvevők

ÖNPI, mint a terület természetvédelmi kezelője

Tervezett költségvetés és forrás

40 millió Ft – KEHOP/LIFE+

Erdei élőhelyek rekonstrukciója

Háttér és célkitűzések

Az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelőn mintegy 9 ha-t borítanak akác- és nemesnyár ültetvények. Az akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása kiemelt jelentőséggel bír, mivel fertőző gócként viselkedik és veszélyezteti a jelölő élőhelyeket. Az ültetvények honos fafajokból álló állománnyá alakítása így nem csak a jelölő élőhelyek kiterjedését növelhetné, hanem a fertőzésveszélyt is megszüntetné. Szintén kívánatos volna a szántók egy részének erdősítése, a gyepesítés alternatívájaként.

Érintett élőhelyek

Akácok és nemesnyárasok (KE-10, KE-11) 9 ha

Alkalmazott módszerek

Az akácot tartalmazó erdők átalakítására a leghatékonyabb és legdrasztikusabb módszereket kell választani, amelyek hosszú távon orvosolják a problémát. A 8 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű egyedek esetében a vegyszeres injektálás, majd a fa pusztulása után annak eltávolítása alkalmazható. A kisebb fák esetében pedig a vegyszeres lekenést kell alkalmazni. Ezt követően a vágásterületet a cseres-tölgyesekre jellemző fa- és cserjefajokkal kell betelepíteni. A többi, akáccal fertőzött erdőben csak az akác egyedeket kell eltávolítani (indokolt esetben vegyszeres injektálással), majd a honos fajok természetes felújulását elősegíteni. A nemesnyárasok átalakítása tarvágás utáni mesterséges telepítéssel történhet. A felújítás célállománya valamilyen tájhonos típus kell legyen, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes vagy keményfás ligeterdő. A szántók esetében az erdőtelepítés célállományai ugyanezek lehetnek a termőhely függvényében. Mivel a rekonstruálandó területek magánkézben vannak, így azokat a projektet megelőzően, vagy annak keretében az Őrségi Nemzeti park Igazgatóságnak meg kell vásárolnia.

Részvevők

ÖNPI, mint a terület természetvédelmi kezelője

Tervezett költségvetés és forrás

20 millió Ft – KEHOP/LIFE+

Holtágmaradványok revitalizációja

Háttér és célkitűzések

A területen található számos holtágmaradvány szolgál a jelölő égerligetek és a vöröshasú unka élőhelyeül. Az utóbbi évtizedek száraz időjárása és a természetes feltöltődés következtében a holtágak szinte teljesen kiszáradtak, ami az égerligetek degradálódásához és a vöröshasú unka átmeneti eltűnéséhez vezetett. A cél a holtágak vízpótlásán keresztül az égerligetek természetességének növelése és a vöröshasú unka állományának újraélesztése.

Érintett élőhelyek és fajok

Égerligetek (KE-7, KE-8, KE-9) 14 ha
vöröshasú unka

Alkalmazott módszerek

Mivel a holtágak közelében nincsen állandó vízfolyás, amivel a vízpótlás megoldható lenne, kizárólag a talajvízre és csapadékra lehet alapozni. Ehhez a feltöltődött holtágak kotrására van szükség, melynek során nem szabad a vízzáró réteget átvágni. Mivel a rekonstruálandó területek magánkézben vannak, így azokat a projektet megelőzően, vagy annak keretében az Őrségi Nemzeti park Igazgatóságnak meg kell vásárolnia.

Résztevők

ÖNPI, mint a terület természetvédelmi kezelője

Tervezett költségvetés és forrás

50 millió Ft – KEHOP/LIFE+

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*):

A faj megőrzéséhez a 3.2.2 fejezetben részletezett élőhelyrekonstrukcióra van szükség.

Ürge (*Citellus citellus*):

A faj korábban jelentős számban élt az ostffyasszonyfai legelőkön, de a legeltetés felhagyása után a teljes állomány eltűnt. A legeltetés újrakezdésével alkalmas élőhelyek jöttek létre, de a legközelebbi populáció túl messze van a természetes kolonizációhoz. Az ürge természetvédelmi helyzetét nagyban javítaná Vas megyében, ha vissza lehetne telepíteni a legelőkre. Jelenleg mintegy 16 ha alkalmas élőhely áll rendelkezésre, de ez a tervezett élőhelyrekonstrukciók révén bővíthető lenne. Az ürge visszatelepítésének jelenleg egyetlen komoly akadálya van, az pedig a terület tulajdonosainak ellenállása.

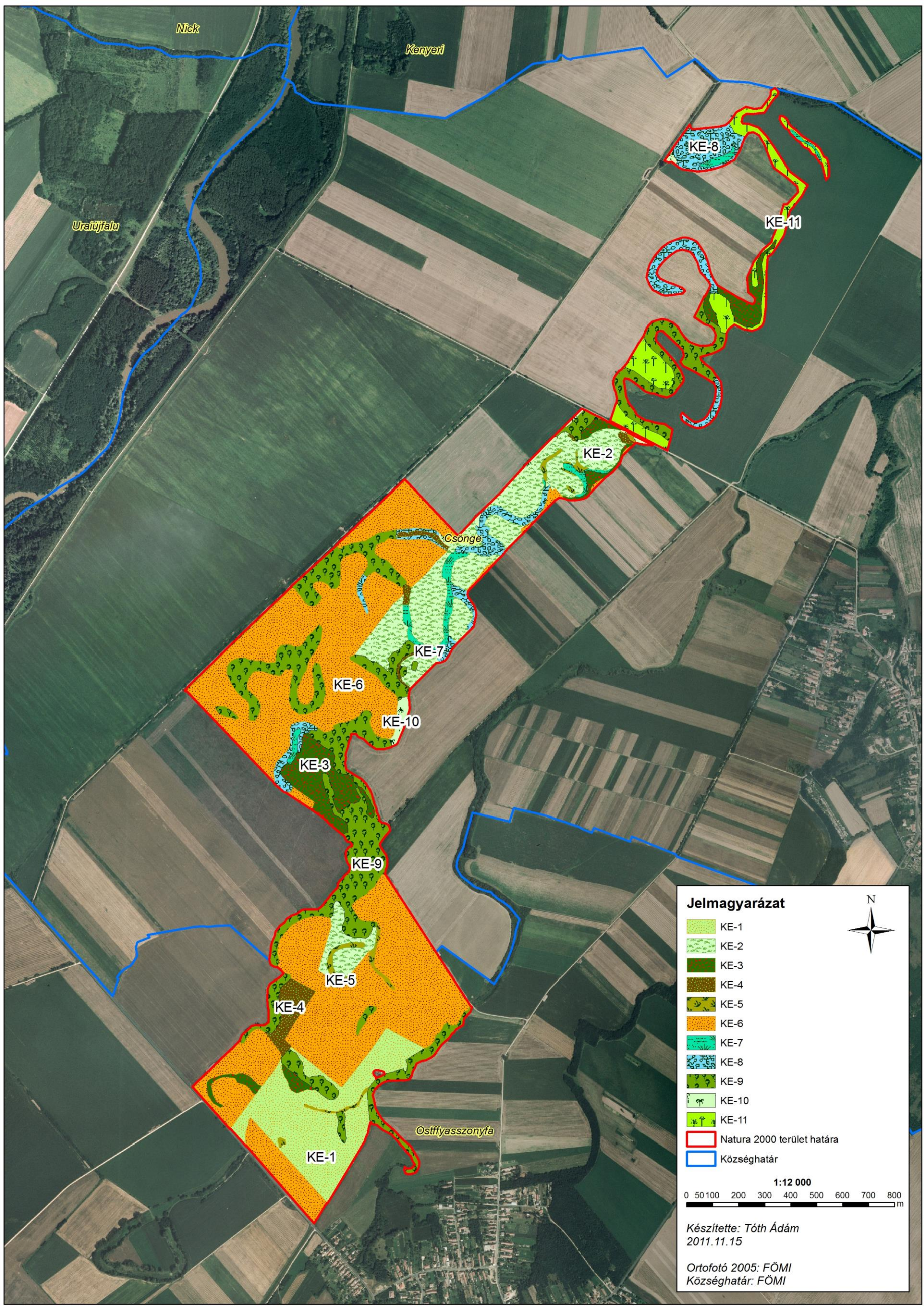
3.2.4. Kutatás, monitorozás

A terület állapotának nyomonkövetése szempontjából, illetve a kezelési előírások aktuálisan tartása miatt fontos lenne a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszernek megfelelő élőhelyterképezés és a jelölő állatfajok állományfelmérésének legalább 10 évente történő megismétlése. Ugyanakkor nem javasolunk a területen országos monitorozó mintavételi helyet felvenni.

Egy jelenleg futó projekt keretében (Svájci-Magyar Együtműködési Program, Községi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein) folyik a jelölő állatfajok felmérési és monitoring módszerek kidolgozása. 2015-től már ezen módszerek alapján történhet a fajok állományainak nyomonkövetése.

3.2.5. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)

3.2.5.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe

3.2.5.2. A tervezési terület kezelési egységei 1.

3.2.5.3. A tervezési terület kezelési egységei 2.

3.2.5.4. A tervezési terület kezelési egységei 3.

3.2.6. A tervezési terület földrészleteit érintő kezelési egységek

Település	HRSZ	Kezelési egység
Csönge	0138/57	KE-2, KE-3, KE-4, KE-5, KE-6, KE-7, KE-8, KE-9, KE-10
Csönge	0138/58	KE-6, KE-8, KE-9, KE-10
Csönge	0138/60	KE-3, KE-6, KE-8
Csönge	0138/65a	KE-2, KE-6, KE-8, KE-9, KE-10
Csönge	0138/65b	KE-4, KE-6, KE-8, KE-9, KE-10
Csönge	0138/65c	KE-4, KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/66a	KE-6, KE-9
Csönge	0138/66b	KE-6, KE-9
Csönge	0138/66c	KE-6, KE-9
Csönge	0138/67a	KE-6, KE-9
Csönge	0138/67b	KE-4, KE-6, KE-9
Csönge	0138/67c	KE-4, KE-6, KE-9
Csönge	0138/67d	KE-6, KE-9
Csönge	0138/67f	KE-4, KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/68a	KE-5, KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/68b	KE-5, KE-6, KE-9
Csönge	0138/68c	KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/68d	KE-6, KE-9
Csönge	0138/68f	KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/69a	KE-5, KE-6, KE-8, KE-9
Csönge	0138/69b	KE-6, KE-9
Csönge	0138/70	KE-5, KE-6, KE-8
Csönge	0138/71b	KE-9
Csönge	0146/a	KE-9
Csönge	0146/b	KE-9
Csönge	0150/2	KE-2, KE-9
Csönge	0150/4	KE-2, KE-5, KE-6, KE-9
Csönge	0150/5	KE-6, KE-9
Csönge	0150/6	KE-2, KE-5, KE-6, KE-9
Csönge	0153/6b	KE-6, KE-9
Csönge	097/16	KE-7, KE-11

Település	HRSZ	Kezelési egység
Csönge	097/20a	KE-9, KE-11
Csönge	097/20b	KE-3, KE-8, KE-9, KE-11
Csönge	097/20c	KE-9, KE-11
Csönge	097/20d	KE-3, KE-8, KE-9, KE-11
Csönge	097/20f	KE-8
Csönge	097/20g	KE-7, KE-8, KE-10, KE-11
Ostffyasszonyfa	03/1	KE-1, KE-9
Ostffyasszonyfa	04/1	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	04/4	KE-1, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	04/5	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	04/6	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/2	KE-1, KE-5, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	06/4	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/5	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/6	KE-1, KE-5, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/7	KE-1, KE-9
Ostffyasszonyfa	06/8	KE-1, KE-5, KE-9
Ostffyasszonyfa	06/9	KE-1, KE-3, KE-5, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	06/10	KE-1, KE-3, KE-5, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	06/11	KE-1, KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/11	KE-3
Ostffyasszonyfa	06/12	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	06/13	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/3	KE-9
Ostffyasszonyfa	08/4	KE-4, KE-9
Ostffyasszonyfa	08/7	KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/8	KE-1, KE-4, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/10	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/4	KE-2, KE-5, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/5	KE-4, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/6a	KE-2, KE-5, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/6b	KE-6
Ostffyasszonyfa	011/7	KE-2, KE-5, KE-6, KE-9

Település	HRSZ	Kezelési egység
Ostffyasszonyfa	011/8	KE-2, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	011/9	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	012/	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	013/1	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	013/2	KE-1, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	013/4	KE-1, KE-6
Ostffyasszonyfa	013/6	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	013/7	KE-1, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	020/23	KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	05/a	KE-1, KE-9
Ostffyasszonyfa	05/b	KE-1, KE-9
Ostffyasszonyfa	07/	KE-1, KE-3, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	08/10a	KE-4, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	08/10b	KE-6
Ostffyasszonyfa	08/11a	KE-4, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/11b	KE-4, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/5a	KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/5b	KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/6a	KE-6
Ostffyasszonyfa	08/6b	KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/6c	KE-3, KE-6
Ostffyasszonyfa	08/9a	KE-1, KE-4, KE-6, KE-9
Ostffyasszonyfa	08/9b	KE-1, KE-4, KE-6

3.2.7. A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység
Csönge	8A	KE-9, KE-11
Csönge	8B	KE-9, KE-11
Csönge	8TN	KE-3, KE-9, KE-11
Csönge	9A	KE-7, KE-8, KE-11
Csönge	9TN	KE-7, KE-8, KE-10, KE-11

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Mezőgazdálkodás

A területen található gyepeken és szántókon az alábbi területalapú támogatások érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (37/2009. (IV. 3.) FVM rendelet)	Natura 2000 kompenzáció 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet	KAT 37/2009. (IV. 3.) FVM rendelet	AKG horizontális 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet	AKG-MTÉT 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
142,83 ha	142,83 ha	--	142,83 ha	--

Ezek közül a Natura 2000 kompenzációs támogatás a gyepek természetvédelmi szempontú használatát mozdítja elő, az AKG különböző programjai pedig az extenzív szántóföldi és gyepgazdálkodást támogatják önkéntes alapon. A területen specifikus MTÉT célprogram, amely a természetvédelmi célok elérésének leghatékonyabb eszköze lehetne, nem érhető el.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságnak információja szerint a gazdáknak csak kisebb hányada veszi igénybe a kompenzációs támogatást, AKG programban pedig senki nem vesz részt. Emiatt a jelenlegi rendszer nem képes a természetvédelmi célokat megfelelő módon szolgálni. Az alacsony részvételi arány mögött alapvetően két tényező áll. Az egyik a gazdák tájékozatlansága, a falugazdász és kamarai tanácsadói szolgálat nem megfelelő működésének következtében. A legtöbb gazda nincs tisztában azzal, hogy milyen támogatásokat tud felvenni. A másik ok, hogy a gazdák tartanak a támogatások felvételével együtt járó adminisztrációs terhektől és az MVH ellenőrzéseitől. A támogatások felvételének sok esetben olyan feltételei vannak (pl. gazdálkodási napló vezetése), amelyek teljesítése idősebb gazdáknak problémát jelent.

Erdőgazdálkodás

A területen található erdőkben kétféle forrásból érhetőek el támogatások. A Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatása a 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján minden nyilvántartásba vett erdőterületen elérhető, az erdő-környezetvédelmi támogatások pedig a 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet alapján bizonyos célállományok esetében.

Natura 2000 kompenzációs támogatás: A természetesség, az állománytípus és a kor függvényében minden nyilvántartott erdőre vonatkozik (6,47 ha), kivéve az állami tulajdonú erdőket. A támogatás mértéke nem függ az erdőtervi előírásoktól és az erdőben található természeti értékektől.

Erdő-környezetvédelmi támogatás: Összesen 9 célprogramban való részvételre pályázhatnak a nyilvántartásba vett erdőkben. Ezek közül az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelőn a következők lennének relevánsak:

1. Agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása: csak a minimum 30%-ban tájhonos fafajokból álló erdőkre igényelhető, így a legnagyobb problémát jelentő akácok problémájára nem kínál megoldást.
2. Mikroélelőhelyek kialakítása, fenntartása: 10 m³ / ha holtfa visszahagyását támogatja, de nagyobb mennyiséget nem kompenzál.
3. Véghasználatok során facsoportok visszahagyása: az erdőrészlet minimum 5%-án hagyásfacsoport visszahagyása. A támogatás összege 5%-nál nagyobb hagyásfacsoport kialakítását nem kompenzálja, ráadásul az 5%-ot az erdészeti hatóság is előírhat kötelező jelleggel.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságnak információja szerint az erdőgazdálkodók semelyik lehetőséggel nem élnek. A kompenzációs támogatás esetében ennek legfőbb oka az információhiány, azaz nem tudnak a támogatás lehetőségéről. Az EKV esetében pedig a teljesíthetetlen feltételek.

3.3.1.2. *Javasolt agrártámogatási rendszer*

Mezőgazdálkodás

A mezőgazdasági területek jelenlegi támogatásával az alapvető probléma, hogy a programok nem eléggé specifikusak és nem veszik figyelembe a területen előforduló jelölő értékeket és azok élőhelyigényeit. Emellett probléma az is, hogy a gazdákat nem tájékoztatják megfelelő mértékben az elérhető támogatásokról, valamint, hogy a támogatások felvétele túlzott adminisztratív terheket ró a gazdákra.

A jelenleg elérhető horizontális AKG programokat a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. Ennek keretében kellene felülvizsgálni a cserjés szegélyélelőhelyek támogatható területbe vonásának lehetőségét, hogy azok fenntartása ne okozzon jövedelemkiesést a gazdálkodónak. A tervben foglalt kezelési előírásoknak megfelelően a cserjések a terület maximum 10%-ig kellene, hogy támogathatók legyenek. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. A jogszabályban rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi AKG programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előírás-csomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül.

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két alapvető probléma merül fel: az állami tulajdonú gazdálkodók támogatásokból való kizárása és az elérhető programok túlságosan általános jellege és nehezen teljesíthető feltételei.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs

támogatás igénybevételének lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne a kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenleg erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi EKV programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül.

3.3.2. Pályázati források

3. táblázat: folyamatban lévő pályázatok

Kód	Cím	Kedvezményezett	Időtartam	Költségvetés	Fenntartási tervhez való kapcsolódás
SH/4/12	A Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein (Svájci-Magyar Együttműködési Program)	Konzorcium az ÖNPI részvételével	2012-2015	250.791.320 Ft	A megalapozó dokumentáció elkészítéséhez kapcsolódó felmérések.

4. táblázat: tervezett pályázatok

Tárgy	Forrás	Fenntartási tervhez való kapcsolódás
Gyeprekonstrukció	KEHOP/LIFE+	Cserjésedett mocsárrétek és kaszálórétek helyreállítása, szántók visszegyepesítése.
Idegenhonos és nem tájhonos erdők átalakítása	KEHOP/LIFE+	Akácok és nemesnyárasok honos erdőkké alakítása.
Holtágmaradványok revitalizációja	KEHOP/LIFE+	Kiszáradt és feltöltődött holtágmaradványok vízpótlásával az égerligetek és a vöröshasú unka élőhelyének helyreállítása.

3.3.3. Egyéb

A kezelési javaslatok megvalósításához a megfelelő támogatási rendszerek bevezetése és a tervezett rekonstrukciók kivitelezése elegendő, más eszközre nincs szükség.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

Az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület több olyan sajátossággal rendelkezik, melyeket a kommunikációs eszközök kiválasztásánál és a célcsoportok meghatározásánál is figyelembe kellett venni. A terület tulajdoni és földhasználói viszonyaira jellemző, hogy alapvetően mezőgazdasági területek, főleg legelők, szántók kisebb erdőfoltok alkotják a területet. A földrészletek között akadnak kicsi egy hektárnál kisebb, de nagyobb 30-60 hektáros birtokok is. Vannak egyéni tulajdonban és kezelésben lévő földek, de akadnak osztatlan közös tulajdonban lévők is. A 181 hektáros terület 86 földrészletet tartalmaz. A földhasználók között fontos szerepet tölt be a Mező Zrt, de több kisebb nagyobb egyéni gazdálkodó is használja a területet. Az erdők osztatlan közös kezelésben vannak, a mezőgazdasági területekre jellemző az egyéni kezelés.

A kommunikációs folyamat három fő részre, valamint egy előkészítő és egy záró, összegző fázisra tagolódott. A folyamatot a 5. táblázat foglalja össze.

a.) Előkészítés

Az előkészítés során összegyűjtésre kerültek a települések önkormányzatainak (polgármesterek, jegyzők, önkormányzati hivatalok), az érintett hatóságok és állami kezelő szervezetek, szakmai érdekképviseletek, civil szervezetek, tudományos és szakmai intézmények és szakemberek elérhetőségei (cím, telefon, e-mail). Feltérképezésre került az érintett települések népessége, háztartásainak száma, a körjegyzőségek (önkormányzati hivatalok) illetékessége.

Elkészült négy olyan dokumentum, mely alapja lett a kommunikációs tevékenységnek. Az így létrejövő tájékoztatási csomag tartalmazott egy „Közlemény” c. dokumentumot, mely röviden összefoglalta a legfontosabb információkat a Natura 2000 területek kialakításáról, a Natura 2000 fenntartási tervezés megkezdéséről, a tervezés céljáról, valamint a tervezéssel kapcsolatos egyeztetési folyamat ütemtervét és a legfontosabb elérhetőségeket, valamint a felhívást az előzetes véleményezésre. A csomag másik dokumentuma egy részletesebb tájékoztató anyag volt, mely a Natura 2000 területek előzményeiről, kialakításukról, működtetésükről tartalmazott alapinformációkat. A harmadik dokumentum, a Vas megyében kijelölt 15 db Natura 2000 terület rövid leírását tartalmazta. A tájékoztató csomag negyedik része, az Ostffyasszonyfa-Csöngői legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozó földrészletek helyrajzi számos listáját (község, hrsz, terület, műv. ág, tulajdonos szektora) tartalmazta. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság nyilvántartásából legyűjtött adatokból egy rendszerezett, községenként összesített és egy összefoglaló táblázattal ellátott adatbázis készült. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság honlapján egy külön holnaprész lett kialakítva, ezen elhelyezésre kerültek a tájékoztató csomag dokumentumai és a területet ábrázoló térkép is.

b.) Előzetes tájékoztatás

Az egyeztetési folyamat első eleme az érintettek tájékoztatását és a tervezést megelőző vélemények összegyűjtését célozta. Az előkészítés során létrehozott tájékoztató csomagot 2013 áprilisában valamennyi önkormányzat (polgármester, jegyző, önk. hivatal), érintett hatóság, érdekképviselet, állami kezelő szervezet, civil szervezet, tudományos intézmény és szakember e-mailben megkapta (közlemény a tervezés megkezdéséről, általános tájékoztató anyag a Natura 2000 területekről, a Vas megyei Natura 2000 területek ismertetése, rendszerezett helyrajzi számos lista). A csomagot kísérő levél

önkormányzatok esetében kérte a közlemény közzétételét (kifüggesztés), és valamennyi érintettet az előzetes véleményezésre kért. A tájékoztató levelek tartalmazták a Natura 2000 fenntartási tervek készítésére létrehozott honlaprész elérhetőségét.

A tájékoztató csomaghoz készült egy sajtóközlemény, melyet valamennyi megyei nyomtatott és online sajtó megkapott. Ennek eredményeként a megyei napilapban és két internetes hírportálon jelent meg tájékoztató anyag.

A két érintett település lakosságának Ostffyasszonyfán szerveztek lakossági fórumot. Fontos szempont volt, hogy a fórum az esti órákban munkaidő után valósult meg. A fórumról plakátok és meghívók készültek. A települések önkormányzati hivatalai vállalták a plakátok kihelyezését (településenként 4 db) és a szórólapok valamennyi háztartásba való eljuttatását. A meghívók egyik oldala egy részletes tájékoztató szöveget is tartalmazott a Natura 2000 területekről. A plakátok és a meghívók személyesen lettek kijuttatva a települések önkormányzati hivatalaiba. A lakossági fórumra május 8-án került sor Ostffyasszonyfán. A fórumon 15 fő vett részt. A helyszínen mód volt rá, hogy a kivetített ortofotón illetve tematikus térképeken az egyes földtulajdonosok gazdálkodók megkereshessék területüket és így számos konkrét helyhez kötődő probléma felszínre került.

A lakossági fórumok után június hónapban színes tájékoztató tablók készültek. Ezek részletes információkat tartalmaztak a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséről, a társadalmi részvétel fontosságáról. Tartalmazott egy területkimutatást és egy topográfiai térképrészletet a terület határaival, a honlap elérhetőségét és az előzetes véleményezés határidejét.

Az előzetes tájékoztatás eredményeként a Vas Megyei Kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága küldött előzetes szakmai véleményt. A lakossági fórumról emlékeztető készült.

c.) Érdekegyeztetés

A tervezési folyamat előrehaladtával kialakultak azok a témakörök, amelyekkel kapcsolatban a leginkább érintettekkel részletesebb érdekegyeztetést szükséges lefolytatni. Az is érzékelhetővé vált, hogy a területnek, mely részeit lenne érdemes helyszíni terepi egyeztetés során felkeresni. Egy terepbejárással egybekötött érdekegyeztető fórum lett meghirdetve. A „Földhasználati érdekegyeztető fórum” 2013. december elején valósult meg. A fórum célcsoportjai elsősorban az erdőgazdálkodók és a mezőgazdasággal foglalkozó földhasználók és az érintett hatóságok voltak. Ezen kívül valamennyi fórumról plakátok formájában az érintett települések lakosságát és önkormányzatait is értesítették a szervezők. A fórumon 19 fő vett részt.

A fórum meghívója már tartalmazta a terv első olvasatának véleményezésére szóló felhívást, a határidővel.

d.) Véleményezés

A Natura 2000 fenntartási terv első olvasatának elkészítése után lehetőség volt a terv véleményezésére. Az érdekegyeztetés és a véleményezés kommunikációs fázisa szorosan összekapcsolódott. Az érdekegyeztető fórumon is elhangzott a november közepén kiküldött meghívókon is szerepelt a véleményezésre szóló felhívás. November közepén valamennyi érintett értesítésre került annak érdekében, hogy aki akarja, megismerhesse és véleményezhesse a fenntartási tervet. Az érintett két település jegyzője elektronikus

formában megkapta a tervet, és egy közzétételi felhívást, azzal a céllal, hogy az kifüggesztésre kerüljön. A véleményezésre szóló felhívást megkapták az érintett hatóságok, kezelő szervezetek, érdekképviseltek, tudományos intézmények, civil szervezetek és szakemberek. A felhívás eredményeként a Vas Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságától, érkezett írásos vélemény.

e.) Az egyeztetési folyamat összegzése

A beérkezett előzetes véleményeket, a lakossági fórumokon, érdekegyeztető fórumokon elhangzottakat és a terv első olvasatára érkezett véleményeket a II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció 4.1. melléklete összegzi. Az egyeztetés során nem érkezett be olyan vélemény vagy javaslat, ami alapján a tervet módosítani kellett volna.

5. táblázat: a terv egyeztetési folyamatának összefoglaló táblázata

Egyeztetési szakasz	Kommunikációs tevékenység	Elért célcsoport
Előzetes tájékoztatás	Honlap, internetes elérhetőség kialakítása, elindítása Honlaprész létrehozása az Őrségi NPI honlapján. Tájékoztató anyagok megküldése az Őrségi NPI- nek a honlapra való feltöltése	Valamennyi érintett
	Az érintettek levélben vagy e-mailban történő megkeresése és tájékoztatása: <ul style="list-style-type: none"> Közlemény a tervezési folyamat megkezdéséről, a tervezés, menetéről ütemtervéről, a társadalmi részvétel és érdekegyeztetés lehetőségeiről, véleményezési határidőkről Részletes tájékoztató anyag a Natura 2000 területekről, a kijelölés folyamatáról, alapelvekről, a tervezés céljáról Részletes helyrajzi számos lista a Natura 2000 területbe eső földrészletekről, (hrsz, terület, műv. ág, tulajdonosi szektor) Részletes ismertető a Vas megyei Natura 2000 területekről (név, terület, leírás, jelölő fajok, élőhelyek) 	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek Egyéb területhasználók Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Gazdálkodói szakmai szövetségek Falugazdászok Agrár szakmai és érdekképviselői szervezet Egyéb indokolt célcsoport (sajtó)
	Sajtóesemény Tájékoztató cikkek megjelentetése a megyei napilapban és a megyei és regionális hírportálokon	Valamennyi érintett
	Önkormányzati közzététel Közlemény a tervezési folyamat megkezdéséről, a tervezés, menetéről, ütemtervéről, a társadalmi részvétel lehetőségeiről, határidőkről, honlapon elérhetőségről	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Gazdálkodók A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók
	Az érintettek levélben vagy e-mailban történő megkeresése és tájékoztatása Lakossági fórum meghirdetése, Ostffyasszonyfán: e-mailes meghívók, nyomtatott meghívók, és plakátok a meghívók rövid tájékoztatást is tartalmaztak a Natura 2000 területekről, a tervezési folyamatról és a véleménynyilvánítás fontosságáról	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Gazdálkodók A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók
	Falufórum, gazdafórum	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok

Egyeztetési szakasz	Kommunikációs tevékenység	Elért célcsoport
	Lakossági fórum lebonyolítása Ostffyasszonyfán	<ul style="list-style-type: none"> területtel rendelkező települési önkormányzatok Gazdálkodók A Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók
	<p>Nyomatott ismertető</p> <p>Színes térképes (vízálló) tablók kihelyezése az érintett településeken (Natura 2000 területek fogalma értelmezése, Natura 2000 terület határait tartalmazó térkép, községenkénti terület méretek, véleménynyilvánítás lehetőségei, határidők, honlap, elérhetőségek, stb)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Gazdálkodók Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók
Érdekegyeztetés	<p>Gazdafórum, terepbejárás</p> <p>Földhasználati érdekegyeztető fórum Ostffyasszonyfán</p>	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok Gazdálkodók A Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Gazdálkodói szakmai szövetségek Agrárszakmai és érdekképviseleti szervezet
Véleményezés.	<p>Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása</p> <p>Felhívás a Natura 2000 tervek első olvasatának véleményezésére</p>	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek A Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Gazdálkodók; A Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói; Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók Gazdálkodói szakmai szövetségek Falugazdászok Agrárszakmai és érdekképviseleti szervezet
	<p>Önkormányzati közzététel</p> <p>Közlemény a tervezési folyamat lezárásáról, felhívás a Natura 2000 fenntartási terv első olvasatának véleményezésére határidőkről, honlapon elérhetőségről</p>	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; Gazdálkodók; A Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói; Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Az Ostffyasszonyfa Csöngői legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási tervének kommunikációs tevékenységében az eszközök kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy annak legyenek bárki számára hozzáférhető elemei (honlap, sajtómegjelenések), de a konkrét helyhez és időponthoz kötődő események is nyilvánosak, mindenki számára hozzáférhetőek legyenek. Fontos szempont volt, hogy a kommunikációs tevékenység különböző eseményei lehetőleg az érintett településeken történjenek. A kommunikációs eszközök alkalmazásánál nagy súlyt kapott a Natura 2000 területekkel

kapcsolatos tájékoztatás, információszolgáltatás. Fontos elem volt a folyamatban, hogy egy alkalommal a terület községhatár szerint érintett településeinek valamennyi háztartásába eljutottak a Natura 2000 területekkel, és a fenntartási tervekkel kapcsolatos információk. Emellett nagy hangsúlyt kapott a folyamatban a konkrét szakterületekre fókuszáló érdekegyeztetés. A tervegyeztetés négy szakasza során az alábbi kommunikációs eszközöket alkalmaztuk. Az alkalmazott eszközöket és a kommunikáció célcsoportjait, dátumszerűen és tételesen a II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció 4.2. melléklete mutatja be.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció során az alábbi célcsoportokat értük el:

- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek
- Települési önkormányzatok
- Gazdálkodók
- A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói
- Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet
- Egyéb területhasználók
- Gazdálkodói szakmai szövetségek
- Falugazdászok
- Agrárszakmai és érdekképviselői szervezet
- Falugazdászok
- Egyéb területhasználók
- Egyéb indokolt célcsoport

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vas Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság számos javaslatot fogalmazott meg a kezelési előírások módosításának tárgyában, mert véleménye szerint a vegyszerezésre tett előírások nem felelnek meg a 89/2004. (V. 15.) FVM rendeletnek. A kezelési előírásokat ennek ellenére nem módosítottuk, mivel azok megfeleltek a VM által a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez kiadott útmutató 2. mellékletében megadott előírásoknak. Véleményünk szerint a tervben alkalmazott előírások nem mondanak ellent a jogszabályoknak, mivel azok önkéntesen választhatóak, ráadásul megfelelnek a jelenleg érvényben lévő agrár-környezetgazdálkodási programok előírásainak.

Sem az egyéb hatóságoktól, sem a kezelő szervezetektől, sem pedig a helyi gazdálkodóktól nem érkezett be olyan javaslat, ami alapján a terv módosításra szorult volna.